

TIL O'RGANISHDA MOBIL ILOVALAR VA ULARNING SAMARADORLIGI

Toshpo'latova Nazokat Shukurjon qizi
O'zbekiston Jahon tillari universiteti talabasi

Annotatsiya. Ushbu maqolada til o'rganish jarayonida mobil ilovalardan foydalanish va ularning samaradorligi tahlil qilinadi. Tadqiqot davomida mobil texnologiyalarning til kompetensiyasini rivojlantirishdagi o'rni, ularning afzalliklari hamda ayrim kamchiliklari ko'rib chiqiladi. Shuningdek, mobil ilovalarning o'quv jarayonini individuallashtirish va mustaqil ta'limni rivojlantirishdagi ahamiyati yoritiladi.

Kalit so'zlar: mobil ilovalar, til o'rganish, lingvistika, ta'lim, til kompetensiyasi, texnologiya, innovatsiya.

Аннотация. В статье рассматривается использование мобильных приложений в изучении языков и их эффективность. Анализируются преимущества и недостатки цифровых технологий в обучении.

Ключевые слова: мобильные приложения, изучение языков, образование, технологии, лингвистика.

Abstract. This article analyzes the use of mobile applications in language learning and their effectiveness. It examines their advantages, limitations, and role in developing language competence.

Keywords: mobile applications, language learning, education, technology, linguistics.

Kirish. Zamonaviy texnologiyalar taraqqiyoti natijasida ta'lim tizimida yangi yondashuvlar shakllanmoqda. Xususan, mobil qurilmalar va ilovalar til o'rganish jarayonining muhim vositalaridan biriga aylanib bormoqda. Bugungi kunda smartfon va planshetlar orqali istalgan vaqtda va istalgan joyda til o'rganish imkoniyati mavjud. Mobil ilovalar yordamida o'quvchilar mustaqil ravishda bilim olish, o'z bilim darajasini nazorat qilish va til ko'nikmalarini rivojlantirish imkoniyatiga ega bo'lmoqda. Shu sababli mobil texnologiyalarning ta'lim jarayonidagi o'rni va samaradorligini o'rganish dolzarb ahamiyat kasb etadi (Kukulska-Hulme, 2012).

Tahlil va muhokama. Mobil ilovalar til o'rganish jarayonida zamonaviy va samarali vosita sifatida keng qo'llanilmoqda. Ularning asosiy afzalliklaridan biri — ta'lim jarayonining moslashuvchanligi va qulayligidir. O'quvchi istalgan vaqtda, istalgan joyda mobil qurilma orqali til o'rganish imkoniyatiga ega bo'ladi. Bu esa ayniqsa vaqt jihatdan cheklangan foydalanuvchilar uchun juda muhim hisoblanadi. Mobil ilovalar til kompetensiyasining barcha komponentlarini rivojlantirishda samarali xizmat qiladi. Masalan, tinglab tushunish ko'nikmasini rivojlantirish uchun audio va video materiallar keng qo'llaniladi. O'quvchilar turli darajadagi dialoglar va matnlarni tinglab, ularning mazmunini tushunishga o'rganadi. Ba'zi ilovalarda tinglangan material asosida test topshiriqlari ham beriladi, bu esa bilimni mustahkamlashga yordam beradi. O'qish ko'nikmasini rivojlantirishda mobil ilovalar turli matnlar, maqolalar va qisqa hikoyalarni taqdim etadi. Ushbu matnlar ko'pincha darajaga mos ravishda tanlanadi va yangi so'zlar izoh bilan beriladi. Bu esa o'quvchining lug'at boyligini oshiradi hamda matnni chuqurroq tushunishga yordam beradi (Crystal, 2006). Yozish ko'nikmasini rivojlantirishda esa mobil ilovalarda grammatik mashqlar, gap tuzish topshiriqlari va

erkin yozuv imkoniyatlari mavjud. Ba'zi ilovalar foydalanuvchi yozgan matnni avtomatik tekshiradi va xatolarni ko'rsatadi. Bu esa o'quvchining o'z xatolarini anglab, ularni tuzatishiga yordam beradi. Gapirish ko'nikmasini rivojlantirishda esa mobil ilovalarning imkoniyatlari yanada kengaymoqda. Zamonaviy ilovalarda ovozli tanib olish (speech recognition) texnologiyalari mavjud bo'lib, ular foydalanuvchining talaffuzini tekshiradi va baholaydi. Bu orqali o'quvchi o'z nutqini to'g'rilash imkoniyatiga ega bo'ladi (Godwin-Jones, 2011).

Bundan tashqari, mobil ilovalarda o'yin elementlarining qo'llanilishi o'quvchilarning qiziqishini oshiradi. Masalan, ball yig'ish, darajadan darajaga o'tish, mukofot olish kabi tizimlar o'quvchini muntazam shug'ullanishga undaydi. Bu jarayon "gamifikatsiya" deb ataladi va u ta'lim samaradorligini oshirishda muhim omil hisoblanadi. Shu bilan birga, mobil ilovalarning ayrim kamchiliklari ham mavjud. Avvalo, barcha ilovalar ham yuqori sifatga ega emas. Ba'zi ilovalarda noto'g'ri tarjimalar yoki soddalashtirilgan grammatik qoidalar uchrashi mumkin. Bu esa o'quvchining noto'g'ri bilim shakllantirishiga olib keladi. Yana bir muhim jihat — mobil ilovalar real muloqotni to'liq almashtira olmaydi. Til o'rganishda jonli muloqot muhim ahamiyatga ega. Agar o'quvchi faqat ilovalar bilan shug'ullansa, uning gapirish ko'nikmasi yetarli darajada rivojlanmasligi mumkin. Bundan tashqari, mobil qurilmalardan haddan tashqari foydalanish chalg'ituvchi omillarga olib keladi. Masalan, o'quvchi til o'rganish o'rniga ijtimoiy tarmoqlarga kirib ketishi mumkin. Bu esa ta'lim samaradorligini pasaytiradi. Shu nuqtai nazardan, mobil ilovalar til o'rganishda samarali vosita bo'lsa-da, ularni to'g'ri va me'yorida qo'llash zarur. Eng yaxshi natijaga erishish uchun mobil texnologiyalarni an'anaviy ta'lim metodlari bilan uyg'unlashtirish muhim hisoblanadi.

Xulosa. Xulosa qilib aytganda, mobil ilovalar til o'rganish jarayonida samarali va zamonaviy vosita hisoblanadi. Ular o'quvchilarga istalgan vaqt va joyda bilim olish, til ko'nikmalarini mustahkamlash hamda mustaqil ravishda o'rganish imkonini beradi. Ayniqsa, individual yondashuv va interaktiv mashg'ulotlar ta'lim samaradorligini oshiradi. Shu bilan birga, mobil ilovalar o'quvchilarning qiziqishini oshiradi va ularni muntazam shug'ullanishga undaydi. Biroq, barcha ilovalar ham bir xil sifatga ega emasligi sababli, ularni to'g'ri tanlash muhimdir. Bundan tashqari, mobil ilovalar real muloqotni to'liq almashtira olmaydi. Shuning uchun eng yaxshi natijaga erishish uchun mobil texnologiyalarni an'anaviy ta'lim metodlari bilan birgalikda qo'llash zarur.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Kukulska-Hulme, A. (2012). Mobile learning and language learning. Routledge.
2. Godwin-Jones, R. (2011). Emerging technologies: Mobile apps for language learning.
3. Crystal, D. (2006). Language and the Internet. Cambridge University Press.
4. Stockwell, G. (2013). Mobile assisted language learning. Cambridge University Press.
5. Safarov, Sh. (2010). Lingvistika nazariyasi asoslari. Toshkent: Fan.
6. Abduazizov, A. (2013). Tilshunoslik nazariyasiga kirish. Toshkent: O'qituvchi.